باتىل ءۇن قاتۋ

قوعام ورنىقتىلىعى، حالىقتىڭ باقىتى عانا ەڭ ۇلكەن ادامدىق ۇقىق

□ شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋدى زەرتتەۋ ورتالىعىنىڭ مەڭگەرۋشىسى، پروفەسسور بۇاجار ابلا

تاياۋدا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىس شينجياڭعا سالاتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلداپ، جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا سۇرقيالىقپەن شابۋىل جاساپ، جۇڭگونىڭ ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جانە لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ قۇلشىنىستارىن بۇرمالاپ، كۇيە جاعىپ، جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىن قيسىنسىز جازعىرىپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كيلىكتى. امەريكانىڭ كەيبىر ساياساتپازدارى شينجياڭنىڭ زاڭ بويىنشا لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جانە ادامدىق ۇقىقتى قورعاۋ قۇلشىنىستارىن كورسە دە كورمەسكە سالىندى، شينجياڭنىڭ قازىرگى ەكونوميكاسى دامىعان، قوعامى ورنىقتى، ۇلتتار ىنتىماقتى، ءدىن جاراسىمدى بولعان اسا تاماشا جاعدايىن كورسە دە كورمەسكە سالىندى، كەرىسىنشە شىندىقتى ويدان قۇراستىرىپ، جۇڭگونىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋداعى جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋداعى ادىلەتتى شارالارىنا جالا جاپتى، كۇيە جاقتى. از ۇلت زيالىسى رەتىندە، مەن بۇعان قاتتى كەيىنەمىن، باتىل قارسى تۇرامىن.

وتكەن ءبىر مەزگىلدە، شينجياڭ لاڭكەستىك، ءدىني ۇشقارىلىق، بولشەكتەۋشىلىكتىڭ زيانىنا مەيلىنشە ۇشىرادى، تولىقسىز ساناققا قاراعاندا، 1990 ـ جىلدان 2016 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن، شينجياڭدا مىڭداعان زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسى (وقيعا) تۋىلىپ، قىرۋار بەيكۇنا بۇقارانىڭ ءولىم ـ ءجىتىمىن جانە قىرۋار مال ـ مۇلىك شىعىنىن تۋدىردى. ءىشىنارا ادامدار، اسىرەسە، جاستار لاڭكەستىكتىڭ جانە ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ ىقپالىنا ۇشىراپ، زاڭعا قايشى كەلىپ، قىلمىس وتكىزۋ جولىنا ءتۇسىپ، ءوز بولاشاعىن قۇرتۋمەن بىرگە، كوپتەگەن وتباسىلارىندا تراگەديا تۋدىردى.

ادامدىق ۇقىق الدىمەن تىرشىلىك ۇقىعى، ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعى جانە داموۋ ۇقىعى. قوعام ورنىقتىلىعى، حالىقتىڭ باقىتى عانا ەڭ ۇلكەن ادامدىق ۇقىق، ەگەردە حاۋىپسىز دە ورنىقتى قوعامدىق ورتا بولماسا، ادامداردىڭ تىرشىلىك ۇقىعىن، ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعىن جانە داموۋ ۇقىعىن قامتاماسىز ەتۋ قيىنعا سوعادى، باسقا ۇقىقتاردان اۋىز اشۋ تىپتەن مۇمكىن بولمايدى. قاتاڭ جاعدايى الدىندا، اۋتونوميالى رايون زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا سوققى بەرۋدى يگەرۋمەن قاتار، ەندى ءبىر جاعىنان، ساقتانۋ جانە تاربيەلەۋ، جەتەكتەۋ قىزمەتىن يگەرۋگە تاباندى بولىپ، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك ارەكەتتەرىنە زاڭ بويىنشا سوققى بەرۋ ارقىلى لاڭكەستىك ارەكەتتەردىڭ كوپ تۋىلۋ، ءجيى تۋىلۋ جاعدايىن ءونىمدى شاۋجايلاپ، ءار ۇلت حالىق بۇقاراسىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعىن، ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعىن، داموۋ ۇقىعىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتتى. سونىمەن بىرگە قايىنارىنان جونگە سالۋعا ءمان بەرىپ، كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ قىزمەتىن ورىستەتۋدى قامتىعان لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شارالارىن قولدانىپ، لاڭكەستىك، ۇشقارىلىق، زاڭعا قايشى نەمەسە قىلمىستى ارەكەت تۋدىرعان ادامداردى ەڭ جوعارى شەكتە قۇتقارىپ، لاڭكەستىكتىڭ، ءدىني ۇشقارىلىقتىڭ ءوسىپ ـ ءوربيتىن توپىراعىن جانە شارت ـ جاعدايىن ەڭ جوعارى شەكتە جويدى. قازىر شينجياڭدا ءار ۇلت ىنتىماقتى دا جاراسىمدى، ءدىن تاتۋ، ۇيلەسىمدى، حالىقتىڭ تۇرمىسى تىنىش تا بەرەكەلى، قوعامدىق سالت كورنەكتى جاقساردى، وسى زامانعى ءىلىم ـ تەحنيكا بىلىمدەرىنە، وركەنيەتتى تۇرمىس سالتىنا تالپىناتىن قوعامدىق راي كۇن سايىن كۇشەيىپ، ءار ۇلت حالقىنىڭ نەگىزگى ۇقىعى پارمەندى تۇردە قامتاماسىز ەتىلدى. قازىرگە دەيىن، شينجياڭدا ءۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسى (وقيعا) تۋىلمادى.

شينجياڭداعى ۇيعۇر ۇلتىنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايى قانداي، بۇل جونىندە شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان ءار ۇلت بۇقاراسى ەڭ سويلەۋ ۇقىعىنا يە. مەن بەرىك سەنىمىمەن مىنانى ايتامىن: جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، جۇڭگوشا سوتسياليزم ءتۇزىمىنىڭ قامتاماسىز ەتۋىندە، پارتيانىڭ ۇلت ساياساتىنىڭ قامقورلىعىندا، شينجياڭداعى ۇيعۇر بۇقاراسى ەجەلدەن بەرى وزگە ۇلتتارمەن بىرگە تەپە ـ تەڭ ادامدىق ۇقىقتان يگىلىكتەنىپ كەلەدى، جۇڭگونىڭ از ۇلتتاردىڭ ادامدىق ۇقىعىن قامتاماسىز ەتۋ ءتۇزىمى دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ابزال ءتۇزىم.

مەن ماقتانىشپەن مىنانى ايتامىن: جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام قۇرۋ بارىسىندا ءارقانداي ءوڭىردى قاعىس قالدىرماي، از ۇلت رايونداردىڭ بۇكىل ەلمەن تەڭ قادامدا جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋىنا كەپىلدىك ەتۋ ءۇشىن، پارتيا ورتالىق كوميتەتى بۇكىل ەل كۇشىن جۇمىلدىرىپ شينجياڭنىڭ داموۋىنا قولداۋ كورسەتىپ، اسىرەسە، وڭتۇستىك شينجياڭ رايونىنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋىنا ءتىپتى دە زور قولداۋ كورسەتتى. وڭتۇستىك شينجياڭدا 3 جىلدىق مەكتەپكە دەيىنگى تاربيە جانە ورتا مەكتەپتى قامتىعان 12 جىلدىق نەگىزدىك وقۋ ـ اعارتۋمەن جاپپاي قامتۋ، سونداي ـ اق جالپى حالىقتىڭ سالاماتتىعىن تەكسەرۋ، بەيقۇت ءۇي قۇرىلىسى قاتارلىلار جۇزەگە اسىرىلىپ، وڭتۇستىك شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى ۇزدىكسىز ارتىپ، پارتيا مەن ۇكىمەتكە شىن جۇرەكتەن العىس ايتىپ، بولاشاقتاعى تاماشا تۇرمىسقا سەنىمى ارتتى.

"ىنتىماق، ورنىقتىلىق — قۋات، بولشەكتەۋشىلىك، بىلىقپالىق — جۇت"، بۇل ۇيعۇر ۇلتىن قامتىعان شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ ورتاق جۇرەك ءۇنى! امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىس شينجياڭعا سالاتىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ جۇڭگونىڭ ۇلت قاتىناسىنا ىرتكى سالىپ، شينجياڭنىڭ گۇلدەنىپ ـ كوركەيۋى مەن ورنىقتىلىعىن ءبۇلدىرۋ، جۇڭگونىڭ داموۋىن، زورايۋىن تەجەۋ قاسكۇنەمدىگىنىڭ ىسكە اسۋى مۇمكىن ەمەس.

امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازداردىڭ ايتىلمىس شينجياڭعا سالاتىن "زاڭ جوبا"نى ماقۇلداۋى ۇيعۇر ۇلتىن قامتىعان شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنا ولاردىڭ سۇرقيا نيەتىن ايقىنداي اشىپ كورسەتتى، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالىق بۇقاراسى پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ توڭىرەگىنە ءتىپتى دە تىعىز ىنتىماقتاسىپ، ەل بىرلىگىنەن بەرىك قامال تۇرعىزىپ، وتانىڭ تۇتاستىعىن، ۇلتتار ىنتىماعىن جانە قوعام ورنىقتىلىعىن بۇلجىماي قورعايدى.

جۇرەك ءۇنى

جۇمىسشى بولۋ ارمانىم ورىندالدى

□ حوتان اۋدانىنداعى تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىسقان تاربيەلەنۋشى سۇپۇر ابلەز

مەنىڭ اتىم سۇپۇر ابلەز، بيىل 24 جاستامىن، حوتان اۋدانى لاڭرۋ اۋىلى پۋجي قىستاعىنانمىن. پۋجي قىستاعى كۇنىلۇن تاۋىنىڭ باۋرايىنا ورنالاسقان، بۇل ارادا سۋ ىڭعىرلاي اعىپ، جاز ماۋسىمىندا اعاشتار جاسىل جەلەك جامىلىپ، اسپانى اشىق، اۋاسى تاپ ـ تازا بولىپ، باسىن اپپاق قار شالعان كۇنىلۇن تاۋى الىستان مۇنارتىپ كورىنىپ تۇرادى. مەن كىشكەنتايىمنان وسىندا ءوستىم، اۋىلىمدى قىزۋ سۇيەمىن.

قازىر كوڭىل كۇيىم وتە كوتەرىڭكى، سەبەبى مەن ەگىنشىدەن كاسىپ سالاسى جۇمىسشىسىنا اينالىپ، تۇراقتى قىزمەتىم، تۇراقتى كىرىسىم بار بولدى، مەن ءوزىم قۇرالپىتى ادامدار اراسىندا ءوزىمدى ابىرويلى سەزىنەمىن.

وسىناۋ جىلدارى باسىمنان وتكەن ىستەرگە قايىرىلا قاراسام، قۇددى ءتۇس كورگەندەي بولامىن. مەن كوپشىلىككە ءوزىمنىڭ اڭگىمەمدى ايتىپ بەرەيىن.

ءوسپىرىم كەزىمدە مەن "ءبىلىم تاعدىردى وزگەرتەدى" دەگەن قيسىندى مۇلدە تۇسىنبەدىم، ەتەك ـ سەتەك ءجۇرىپ "اۋپىرىممەن" ورتالاۋ مەكتەپتى تاۋىستىم. ورتا مەكتەپكە شىققان كەزىمدە، مەن ساباق ۋاعىندا نە ۇيىقتاپ قالاتىنمىن، نە بولماسا اۋزىم سوزدەن بوسامايتىن، قۇددى تىنىشسىزدىق اۋرۋىنا شالدىققان سياقتى قىبىر ـ جىبىرىم تاۋسىلمايتىن. بارىنەن دە مۇعالىم مەن ۇيدەگىلەردىڭ باسىن قاتىرعانى مەن ۇنەمى ساباقتاستارىممەن توبەلەسىپ، ساباقتان قاشىپ، سىرتتاعى كەيبىر سوتاناق ادامدارمەن بىرگە ويناعانىم بولدى، مۇعالىم سىنداپ، تاربيە ايتسا دا تىڭدامادىم، اكە ـ شەشەمنىڭ ءسوزىن قۇلاعىما دا ىلمەدىم. ونىڭ ۇستىنە ءدىني ۇشقارى يدەيامەن جۇعىدالىپ، ۇيرەنۋدى اۋرە كوردىم، نە ءۇشىن ۇيرەنەتىندىگىمدى بىلمەدىم، ءتىپتى، اكە ـ شەشەمنىڭ، مۇعالىمىمنىڭ مەنى ۇيرەنۋگە قۋزاعانىن قاتتى جەك كورەتىن بولدىم.

ورتالاۋ مەكتەپتى تاۋىسقانىمنان كەيىن، مەن ءبىر جۇمىس تاۋىپ ىستەۋدى ويلادىم. ەڭ الدىمەن زاۋودقا كىرىپ ىستەۋدى كوزدەدىم، جۇمىس ىزدەپ بارعان كەزىمدە مەنىڭ جاعدايىمدى بىلگەننەن كەيىن زاۋودتاعىلار ءتۇرلى سىلتاۋ ايتىپ مەنى قابىلداۋدان باس تارتتى. كەيىن، مەن جەكە قوجايىنعا ەرىپ ءۇي اشەكەيلەيتىن جۇمىس تاپتىم. ول كەزدە مەندە تاجىريبە دەيتىن تاجىريبە دە، تەحنيكا دەيتىن تەحنيكا دا جوق بولعاندىقتان، تەك شاكىرتتىكتەن باستاپ ىستەۋىمە تۋرا كەلدى. ءدال سول كەزدە، بىرگە جۇمىس ىستەيتىن بىرنەشە ادام ۇنەمى ماعان كەيبىر ءدىني ۇشقارى يدەيالىق سوزدەردى ايتاتىن، تاعى ماعان قالاي كىسى ءولتىرۋدى، قوپارىلىس تۋدىرۋدى ۇيرەتەتىن بەينە ـ كەسكىندەردى كورسەتەتىن، مەن بەينە ـ كەسكىندەگى سول ادامداردىڭ "ادام ءولتىرىپ شەيىت بولعاندار جانناتقا كىرەتىندىگىنە" قاتتى قىزىعا باستادىم. ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ ازدىرۋىنا ۇشىراعاننان كەيىن، مەنىڭ قىزمەتكە زاۋقىم سوقپادى، تەز ارادا ءۇي اشەكەيلەۋ جۇمىسىنان ايرىلىپ قالدىم. ەگەر جالعاستى وسىلاي كەتە بەرسەم، سوڭعى زاردابىن ويلاۋدىڭ ءوزى قيىن ەدى. باقىتىما جاراي، پارتيا مەن ۇكىمەت مەنى دەر كەزىندە قايتارىپ اكەلدى، مەن كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنا كىرىپ، مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل ـ جازۋدى، زاڭ بىلىمدەرىن جانە كاسىپتىك شەبەرلىكتى ۇيرەنىپ، وي ـ سانامداعى ۇشقارى يدەيادان ادا ـ كۇدە ارىلدىم.

ۇيرەنۋ ارقىلى بۇرىن تىتتەي دە زاڭدىق ساناتىم جوق مەن كوپتەگەن زاڭ جانە زاڭ ەرەجەلەردى ۇيرەنىپ، نەنىڭ زاڭدى، نەنىڭ زاڭسىز ەكەندىگىن ءتۇسىندىم؛ نەنىڭ زاڭدى ءدىني قيمىل، نەنىڭ زاڭعا قايشى ءدىني ارەكەت ەكەندىگىن ءتۇسىندىم. اق پەن قارانى پارىقتاۋ قابىلەتىم دە جوعارىلادى، ونىڭ ۇستىنە مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل ـ جازۋدى ۇيرەنىپ، جايشىلىقتا مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن تىلدە سويلەسە الاتىن بولدىم. كىشكەنتايىمنان زاۋودقا كىرىپ جۇمىسشى بولسام دەيتىن ارمانىم بولعاندىقتان، تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىندا مەن اياق كيىم جاساۋ تەحنيكاسىن ۇيرەنۋدى تاڭدادىم.

تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىسقانىمنان كەيىن، مەن تەز ارادا جەرگىلىكتى ورىنداعى ءبىر اياق كيىم جاساۋ زاۋودىمەن ەڭبەك توقتامىن جاساستىم. بۇرىن، قىستاقتا تەك از ساندى ادامدار عانا زاۋودقا كىرىپ جۇمىس ىستەپ، ەڭبەكاقى الاتىن، قىستاقتاعى ادامدار ولارعا قاتتى قىزىعاتىن. بۇگىنگى كۇنى دە، مەن دە زاۋودقا كىردىم، كەڭ دە جارىق، تاپ ـ تازا زاۋود ءۇيىنىڭ ىشىندە ءوزىم ۇناتاتىن قىزمەتپەن شۇعىلدانۋدامىن، ونىڭ ۇستىنە كىرىسىم دە جامان ەمەس.

جۇمىسشى بولعانىمنان كەيىن، تولا بويىمدى تاۋسىلماس كۇش كەرنەپ تۇرعانداي سەزىنەتىن بولدىم. مەنى ءتىپتى دە قۋانىشقا بولەگەنى، كىرىسىم تۇراقتى بولىپ، وتباسىمنىڭ تۇرمىسى كۇن سايىن جاقسارىپ كەلە جاتقانى ەدى. اكە ـ شەشەم دە مەن ءۇشىن قۋانىپ، ۇلدارىنىڭ اقىرى كەرەككە جاراعانىن سەزىندى. بۇرىنعىمەن سالىستىرعاندا مەنىڭ قازىرگى تۇرمىسىم ناعىز تۇرمىس دەۋگە تاتيدى. مۇنىڭ بارلىعىن تۋعىزعان پارتيا مەن ۇكىمەت ماعان بەرگەن، مەن پارتيا مەن ۇكىمەتكە ماڭگى العىس ايتامىن.

تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعى بولماسا قازىرگى جايلى دا تىنىش كۇندەرىمىز بولماس ەدى

□ بۇگۇر اۋدانى يىڭسار قالاشىعى قارادوڭ قىستاعى مەشىتىنىڭ يمامى ءالي نياز

مەن شينجياڭدىقپىن، كىشكەنە كەزىمنەن كوپ ۇلتتىلىق ۇلى ىنتىماعى ورتاسىندا ءوستىم. مەن جانە وتباسىمداعىلار ءار ۇلت كورشىلەرىمىزبەن تاتۋ ءوتىپ، ءبىر ۇيلى جانداي بولدىق، ءوزارا ۇيرەنىپ، ءوزارا كوڭىل ءبولىپ، ءوزارا كومەكتەسىپ، ءار ۇلت اعا ـ باۋىر، اپەكە ـ سىڭلىلەر بىرگە ەسەيىپ، ءبىر كوك اسپان استىندا تىرشىلىك ەتىپ، قول ۇستاسا قاجىرلىلىقپەن ەڭبەك ەتىپ، كوركەم مەكەنىمىزدى بىرگە قۇردىق.

بۇگىندە شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇرمىسىندا ءار كۇنى تىڭ وزگەرىستەر جارىققا شىعىپ، مەكەنىمىز دە اناعۇرلىم كوركتەنە ءتۇستى. حالىققا يگىلىك جەتكىزۋ ساياساتتارى تياناقتانىپ، تۇرعىن ءۇي قوسىمشا قاراجاتى بەرىلدى، ەمدەلۋگە دە، وقۋعا دا قوسىمشا قاراجات بەرىلدى، جەر ەگىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارىن ساتىپ السا دا قوسىمشا قاراجات بار، قىستاقتاردىڭ بارىنە راديو، تەلەۆيزور جەتكىزىلدى، قىستاققا دەيىن كەڭ اسفالت جول جاتقىزىلدى، حالىق بۇقاراسىنىڭ تۇرمىس دەڭگەيى بارىنشا جاقساردى.

وتكەن ءبىر مەزگىلدە، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقى پارتيانىڭ نۇر شۋعىلاسىنا بولەنىپ، كوركەم شينجياڭ قۇرۋ جولىندا بىرگە كۇرەس جۇرگىزىپ جاتقاندا، "ءۇش ءتۇرلى كۇش" زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىن (وقيعا) ورشەلەنە تۋدىردى، ءدىندى جەلەۋ ەتىپ، ءدىن جوسىندارىن بۇرمالاپ، بولشەكتەۋ يدەياسىن ورشەلەنە تاراتىپ، ۇلتتىق وشپەندىلىككە جەلىكتىردى. ولاردىڭ ارەكەتى شينجياڭنىڭ ورنىقتى جانە ۇلتتارى ىنتىماقتى بولۋ سىندى اسا تاماشا جاعدايىنا اۋىر قاتەر ءتوندىردى.

كۇردەلى قيىن جاعداي الدىندا، شينجياڭ ءبىر قىدىرۋ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شاراسىن قولدانىپ، كورنەكتى ناتيجەگە قول جەتكىزدى. قازىرگە دەيىن شينجياڭدا ءۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسى (وقيعا) تۋىلعان جوق، ءار ۇلت حالقىنىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى زور دارەجەدە جوعارىلادى، ورنىقتى، جاراسىمدى كوركەم شينجياڭعا بۇكىل ەلدەن، ءتىپتى، دۇنيە جۇزىنىڭ ءار جەرىنەن ساياحاتشىلار كەلدى، جۇڭگولىق، شەتەلدىك ساياحاتشىلار شينجياڭنىڭ تىنىش، جايلى قوعامدىق ورتاسىن شىن جۇرەكتەن القادى. الايدا امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازدار "ادامدىق ۇقىق" جەلەۋىن كوتەرىپ، شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ قىزمەتىن بۇرمالاپ، وعان كۇيە جاعىپ، ايتىلمىس شينجياڭعا سالاتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلداپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كيلىكتى. ولار كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىن "جازا لاگەرى" دەپ اتادى، بۇل مەن كورگەن، ەستىگەن بارلىق ىسكە قايشى، ولاردىڭ ايتقانى شىلعي وتىرىك.

ءىس جۇزىندە شينجياڭنىڭ كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ قىزمەتىن ورىستەتىپ، لاڭكەستىكتىڭ، ۇشقارىلىقتىڭ ءوسىپ ـ ءوربيتىن توپىراعىن جانە شارت ـ جاعدايىن ءونىمدى تۇردە جويىپ، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعىن، سالاماتتىق ۇقىعىن، داموۋ ۇقىعىن شىنايى قامتاماسىز ەتىپ، شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعىن شىن مانىندە قورعاعاندىعىن دالەلدەدى. تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعى بولماسا شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ قازىرگى جايلى دا تىنىش كۇندەرى بولماس ەدى دەۋگە بولادى!

شينجياڭنىڭ ءدىن سالاسىنداعى قايراتكەر رەتىندە، مەن شينجياڭنىڭ تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنا كۇيە جاعىپ، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىن ءبۇلدىرىپ، جۇڭگونىڭ داموۋىن تەجەمەكشى بولعان امەريكانىڭ كەيبىر ساياساتپازدارىنا وبيەكتيۆ شىندىقپەن ساناسۋدى، ەندىگارى وسەك ـ اياڭ تاراتپاۋدى، جالا جاپپاۋدى اسىق ەسكەرتەمىن! سەندەر قالاي جات نيەتپەن كۇيە جاقساڭدار دا، شىندىقتىڭ اتى شىندىق، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ جۇرەگىندە ءبىر بەزبەن تارازى بار، ءبىز كىمنىڭ بىزگە شىنايى كوڭىل ءبولىپ، ايالايتىنىن، كىمنىڭ "ادامدىق ۇقىق"تى قورعاۋ دەگەن اتپەن جۇڭگونىڭ مەملەكەت تۇتاستىعىنا، ۇلتتار ىنتىماعىنا، قوعام ورنىقتىلىعىنا قاتەر توندىرەتىن ءىستى ىستەيتىندىگىن انىق ايىرا الامىز.

(باسى 1 ـ بەتتە)

وڭىرلىك ورمان ـ جەمىس شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن ساتىپ الۋ، مانەرلەۋ، ساۋدالاۋ ورتالىعى نىساندارىن جاڭادان قۇردى. قازىرگە دەيىن، 9 ءتۇرلى نىساننىڭ جيىنى ءبىر ميلليون 150 مىڭ شارشى مەتىرلىك ساۋدا ـ تيجاراتقا قىزمەت وتەۋ قۇرىلىسى ىسكە قوسىلىپ، جۇمىس اتقارىپ "جەلىدە + جەلىدەن تىس" ۇلگىسى بويىنشا، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن ساتىپ الۋ، مانەرلەۋ، ساتۋ، ەلەكتروندىق ساۋدا سياقتى ءبىر تۇلعالانعان ساۋدا ـ تيجاراتتى جانە قىزمەت وتەۋدى ورىستەتتى.

وسى 9 شوعىرلى سەپتەۋ ورتالىعىن سۇيەنىش ەتە وتىرىپ، 11 ـ ايدىڭ سوڭىنا دەيىن، جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى ساتىپ اكەلگەن، ساتقان، ساۋدالاعان اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى جالپى ءبىر ميلليون 514 مىڭ تونناعا جەتكەن. مۇنىڭ ىشىندە، مانەرلەپ ساۋدالاعان جاڭعاق 350 مىڭ تونناعا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 200 مىڭ توننا؛ شىلان 200 مىڭ توننا بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 170 مىڭ توننا؛ ورىك 46 مىڭ تونناعا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 10 مىڭ توننا ارتىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىنىڭ باعاسىن تۇراقتاندىرۋ، جەمىس ـ جيدەك ەگەتىن ەگىنشىلەردىڭ سەنىمىن جوعارىلاتۋدا بەلسەندى رول اتقارعان.

سونىمەن بىرگە، جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى تاعى ورمان ـ جەمىس شارۋاشىلىعى نەگىزگى ءوندىرىس وڭىرلەرىندە اۋدان، اۋىل، قىستاق ساتىپ الۋ تورابى تۇيىنىنەن 300دەن استامىن قۇرىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن ساتىپ الۋ تەبىنىن كۇشەيتتى؛ كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۆتەرىن، ەگىنشى دەلدالدارىن جانە ەگىنشىلىك ءىرى وتباسىلارىن اۋىل شارۋاشىلىعىن جەبەۋ شاعىن سومالى قارىز اقشاسىنان، 3 ـ جاق ساۋداسىمەن ەسەپ ايىراتىن فينانستىق قىزمەت وتەۋمەن ءبىر ميلليارد 200 ميلليون يۋانىمەن قامداپ، بازار ساۋداسىن جانداندىردى.

تىلگە الۋعا تاتيتىنى، بيىلعى جاڭعاق ساتىپ الۋ ماۋسىمىندا، جاڭعاقتىڭ كوك قابىعىن ارشۋ وزىق ءوندىرىس جەلىسىن ەنگىزۋ ارقىلى رايونىمىزداعى جاڭعاق وندىرەتىن نەگىزگى ءوندىرىس وڭىرلەرىندە جاڭعاق ءدانىنىڭ سارعايۋ، قارايۋ ماسەلەسىن ءونىمدى شەشىپ، جاڭعاقتىڭ تاۋارلانۋ مولشەرى مەن قوسىمشا قۇنىن زور مولشەردە جوعارىلاتتى. جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى ەۋروپا بازارلارىمەن جاڭعاق، جاڭعاق ءدانىن ەكسپورت ەتۋ تاپسىرىسىنا ءساتتى قول قويىسىپ، شينجياڭدا، ءتىپتى، بۇكىل ەلىمىزدە جاڭعاقتى تۇڭعىش رەت زور مولشەردە ەكسپورت ەتۋدى جۇزەگە اسىرىپ، حالىقارالىق بازارداعى ساتۋ ارناسىن اشۋعا نەگىز قالادى.

بۇدان سىرت، جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى تاعى شىلاننىڭ كەسىكتى ساۋداداعى كەسىكتى مەرزىمدە قۇنىن ساقتاۋ كاسىبىن ورىستەتىپ، شىلان مانەرلەۋ جانە ساتۋ كولەمىن كەڭەيتتى.

شينجياڭنىڭ سىرتقا ساتۋ جەلىسى جاعىندا، بيىل جاڭادان كوبەيتىلگەن، بەكەمدەلگەن ساتۋ تورابى ءتۇيىنى 3140قا جەتتى. مۇندا الەۋمەتتىك اۋماقتاردان اشىلعان تىكە ساتۋ دۇكەندەرى 986عا، جاڭادان كوبەيتىلگەن دۇكەن، ەرەن بازار ارناۋلى اۋماعى، ارناۋلى سورە 154كە جەتىپ، قورعالاتىن، بەكەمدەلگەن دۇكەن، ەرەن بازار ارناۋلى اۋماعى، ارناۋلى سورەسى 2000عا جەتتى.

11 ـ ايدىڭ ورتاسىندا، جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى توبى شىعىس سولتۇستىكتەگى جەمىس ـ جيدەكتى بولشەك ساتاتىن جەلىلەس ماركا "گوپۋپو"مەن، بەيجيڭ ۋ ـ مەي جەلىلەس ەرەن بازارىمەن، شاڭحاي جينمەي ەرەن بازارىمەن سەلبەستىك كەلىسىمىنە قول قويىسىپ، ساتۋ تورابى جۇيەسىن اناعۇرلىم اشىپ، شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن سىرتقا ساتۋعا دەم بەردى.

بيىل جىل باسىنان بەرى، شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن جەلىدە، جەلىدەن تىس ساتۋ جونىندە ارت ـ ارتىنان 10نان استام رەت كەڭ كولەمدە قيمىل وتكىزۋدى جوسپارلاپ، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىنىڭ ۇزاق مەرزىم، ورنىقتى ساتىلۋ ارناسى مەن تورابى ارناسىن كەڭەيتىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن ساتىپ الۋ جانە ساتۋ ءورىسىن اناعۇرلىم كەڭەيتۋگە ءتىپتى دە كوپ ءتيىمدى شارت ـ جاعداي جاراتتى.